

ZPOW-6126-17/19

UCHWAŁA NR 249/2019
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 13 września 2019 r.

w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Wyborców Łukasz Hucz
od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach II

Na podstawie art. 218 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504) Państwowa Komisja Wyborcza, po rozpatrzeniu odwołania Komitetu Wyborczego Wyborców Łukasz Hucz, złożonego przez Pełnomocnika Wyborczego tego Komitetu, od uchwały nr 15/2019 Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach II z dnia 9 września 2019 r. w sprawie odmowy rejestracji kandydata na senatora Komitet Wyborczy Wyborców Łukasz Hucz, zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 74, w związku z wyborami do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na dzień 13 października 2019 r.

postanawia

oddalić odwołanie.

Uzasadnienie

Uchwałą Nr 15/2019 z dnia 9 września 2019 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach II odmówiła rejestracji Łukasza Hucza – kandydata na senatora komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Łukasz Hucz w okręgu wyborczym nr 74, z powodu niezyskania wymaganego poparcia wyborców, tj. niespełnienia wymogu określonego w art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego.

W dniu 11 września 2019 r., tj. w ustawowym terminie, zostało doręczone Państwowej Komisji Wyborczej odwołanie złożone przez Pełnomocnika Wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców Łukasz Hucz.

W odwołaniu wniesiono o:

- 1) uchylenie w całości zaskarżonej uchwały oraz
- 2) rejestrację kandydata na senatora Łukasza Hucza w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.

w okręgu wyborczym nr 74.

Poza tym wnoszący odwołanie zarzuca Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach II:

- 1) niesłuszne zakwestionowanie podpisów poparcia w sytuacji podania innego adresu zamieszkania niż adres umieszczony w rejestrze wyborców, przy czym wnoszący odwołanie wskazuje, że przepisy Kodeksu wyborczego posługują się pojęciem stałego zamieszkiwania na terenie danego okręgu wyborczego, nie zaś umieszczenia w rejestrze wyborców, a ponadto brak jest ustawowego obowiązku wpisania do rejestru wyborców w związku z czym rejestr wyborców nie powinien służyć do weryfikowania faktu, czy osoba popierająca stale zamieszkuje we wskazanym okręgu wyborczym;
- 2) niesłuszne odrzucenie poparcia złożonego przez wyborcę, który zamieszkuje pod adresem innym niż ten, pod którym widnieje w rejestrze wyborców w sytuacji gdy obydwa adresy znajdują się na obszarze tego samego okręgu wyborczego;
- 3) jednostronność w ocenie prowadzącej do zdyskwalifikowania podpisów poparcia z powodu ich nieczytelności, która zdaniem wnoszącego odwołanie, może wynikać m.in. z różnych charakterów pisma wyborców, ich wieku lub choroby, skutkująca w ocenie skarżącego odbieraniem takim wyborcom prawa do złożenia poparcia, przy czym wnoszący odwołanie wskazuje jednocześnie, że pojęcie „czytelności” jest pojęciem nieostrym;
- 4) zbyt formalistyczne stosowanie przepisów prawa wyborczego prowadzące do ograniczania biernego i czynnego prawa wyborczego, co zdaniem wnoszącego odwołanie negatywnie wpływa na frekwencję wyborczą.

Państwowa Komisja Wyborcza zważyła, co następuje.

Zgodnie z art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego zgłoszenie kandydata na senatora powinno być poparte, w sposób, o którym mowa w art. 265 § 3 i 4 Kodeksu wyborczego, podpisami co najmniej 2 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Należy szczególnie podkreślić, że zgodnie z art. 265 § 3 Kodeksu wyborczego: „Wyborca udzielający poparcia zgłoszeniu kandydata na senatora składa podpis **obok czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL**”. Zatem to nie Państwowa Komisja Wyborcza, lecz ustawodawca wprost przesądził o konieczności czytelnego wskazania wszystkich

wymienionych wyżej danych (poza własnoręcznym podpisem) w wykazie osób udzielających poparcia m. in. dla zgłoszenia kandydata na senatora. Ponadto zasady dotyczące prawidłowego podania wszystkich danych w wykazie podpisów (czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL oraz własnoręcznego podpisu) obywateli udzielających poparcia dla zgłoszenia kandydata są od wielu lat takie same we wszystkich wyborach. Ścisłe spełnienie ustawowych warunków przez udzielającego poparcia jest zatem niezbędne, gdyż niedotrzymanie chociażby jednego z nich uniemożliwia sprawdzenie, czy popierający zgłoszenie ujęty jest w rejestrze wyborców, a więc czy posiada prawa wyborcze. Należy przy tym szczególnie podkreślić, że prawidłowe wskazanie m. in. adresu zamieszkania ma na celu nie tylko umożliwienie sprawdzenia posiadania prawa wybierania przez daną osobę, lecz także, co jest równie istotne, uwiarygodnienie, że podpis złożyła faktycznie osoba wskazana w wykazie, gdyż osoby składające podpisy znają swój adres zamieszkania. Definicja stałego zamieszkiwania określona jest w art. 5 pkt 9 Kodeksu wyborczego i oznacza zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza przy tym, że zgodnie z art. 18 § 1 Kodeksu wyborczego stały rejestr wyborców obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania. Stosownie do § 5 tego przepisu: **„Rejestr wyborców potwierdza prawo wybierania oraz prawo wybieralności”**. Dlatego też jedynie sprawdzenie w rejestrze wyborców umożliwia potwierdzenie, że osoba udzielająca poparcia zamieszkuje na obszarze danego okręgu wyborczego. Zasada ta obowiązuje od wielu lat, również na mocy przepisów Ordynacji wyborczych obowiązujących przed wejściem w życie Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że zgodnie z art. 28 Kodeksu cywilnego można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania. Oznacza to, że osoby udzielające poparcia dla utworzenia komitetu wyborczego, kandydatowi na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, liście kandydatów na posłów, lub kandydatowi na senatora, liście kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego oraz liście kandydatów na radnych, ale także inicjatywie przeprowadzenia referendum, na wykazie podpisów

powinny wskazać adres, pod którym stale zamieszkują, co jest potwierdzone wpisem do rejestru wyborców. Analogiczne stanowisko przedstawił Sąd Najwyższy wskazując, że: *„istotną rolę odgrywa zatem przepis art. 5 pkt 9 k. wyb. W zw. z art. 18 § 1 i 5 k. wyb. W ten sposób ustawodawca wprowadza domniemanie, że miejsce zamieszkania wpisane do rejestru wyborców odpowiada miejscu faktycznego stałego miejsca zamieszkania. Ma ono gwarantować rzetelność całego procesu wyborczego (np. weryfikacji czy osoba popierająca daną listę wyborczą posiada czynne prawo wyborcze). Pozwala na wprowadzenie stosownego ładu nie tylko w zakresie przeprowadzaniu wyborów, ale także możliwości udzielania poparcia kandydatom na posłów (w związku z uprawnieniami, o których mowa w przepisie art. 209 k. wyb. W przeciwnym razie dawałoby to pole do nadużyć i mogłoby się wiązać z naruszeniem zasady równości w prawie wyborczym.”* (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2019 r. sygn.. akt. I NSW 71/19). Nie ulega zatem wątpliwości, że adres zamieszkania, o którym mowa m. in. w art. 265 § 3 Kodeksu wyborczego, musi być zgodny z adresem ujęcia w rejestrze wyborców. Tylko w taki sposób można zweryfikować posiadanie m. in. czynnego prawa wyborczego w wyborach. Przyjęcie innej interpretacji umożliwiłoby każdemu wyborcy, również niezamieszkującemu na obszarze danego okręgu wyborczego, udzielenie poparcia kandydatowi na senatora zgłaszanego w danym okręgu, na podstawie jego oświadczenia o zamieszkiwaniu w danej miejscowości na obszarze tego okręgu wyborczego. Na potwierdzenie powyższego warto przywołać stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w ww. postanowieniu z dnia 12 września 2019 r., zgodnie z którym: *„nie można kwestionować stanowiska, że wyborca składający podpis na liście poparcia dla kandydata komitetu w danym okręgu musi być wpisany w dacie składania podpisu do rejestru wyborców w tym okręgu. Przyjąć należy, że zastosowanie mają analogiczne uregulowania jak w przypadku głosowania. Jeżeli wyborca w chwili składania podpisu poparcia nie jest wpisany do rejestru w danym okręgu, to nie można uznać go za uprawnionego do udzielania poparcia komitetowi wyborczemu w tym okręgu”*.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że zasady dotyczące zgłaszania kandydatów na senatora, w tym szczegółowe regulacje dotyczące prawidłowego sporządzania

wykazu podpisów poparcia (w tym obowiązku czytelnego wpisywania wszystkich danych wyborcy na wykazie podpisów) zostały podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji w „Informacji o zasadach i sposobie zgłaszania kandydatów na senatora w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.” (ZPOW-611-18/19) z dnia 5 sierpnia 2019 r. Również wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej, zawierające szczegółowy opis procedury związanej z przyjmowaniem zgłoszeń kandydatów na senatora i sprawdzania wykazu podpisów poparcia (uchwała Nr 85/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.), dostępne są na wymienionej wyżej stronie internetowej. Dlatego też każdy komitet wyborczy oraz każdy zainteresowany wyborca miał możliwość zapoznania się z obowiązującymi zasadami w zakresie prawidłowego sporządzenia wykazów podpisów poparcia oraz zasad ich sprawdzania przez okręgowe komisje wyborcze. Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że w wymienionej informacji i wytycznych szczegółowo wskazano m. in. jak należy poprawnie wskazać adres zamieszkania wyborcy, tj. że obejmuje on: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i numer domu oraz numer lokalu (mieszkania). Podawanie kodu pocztowego nie jest wymagane. W miejscowościach, w których nie ma ulic konieczne jest wskazanie numeru domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych. Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie. Uznaje się za prawidłowo udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce „Adres zamieszkania” popierający posłuży się powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami. Za prawidłowo udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego

w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, jeżeli osoby wymienione w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem. Z powyższego wynika zatem wprost, że adres zamieszkania nie jest kwestionowany z powodu użycia np. powszechnie używanego i jednoznacznie rozumianego skrótu nazwy miejscowości. Tym bardziej adres zamieszkania nie jest kwestionowany z powodu niewpisania wyrazów „ul.”. Nie jest to bowiem podstawa do kwestionowania adresu zamieszkania. Natomiast w przypadku, gdy wskazane w wykazie dane (poza własnoręcznym podpisem) wpisane są w sposób nieczytelny (niezależnie od przyczyny), albo są błędne lub niepełne, okręgowa komisja wyborcza, stosownie do art. 265 § 3 Kodeksu wyborczego, nie może uznać takiego podpisu za prawidłowy. Odnosząc się do sformułowanego przez skarżącego zarzutu dotyczącego jednostronności w ocenie prowadzącej do zdyskwalifikowania podpisów poparcia z powodu ich nieczytelności, która zdaniem wnoszącego odwołanie, mogła wynikać m.in. z różnych charakterów pisma wyborców, ich wieku lub choroby, skutkująca w ocenie skarżącego odbieraniem takim wyborcom prawa do złożenia poparcia warto przywołać stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w analogicznej sprawie. Sąd Najwyższy wskazuje bowiem, że: *„argumentacja dotycząca dyskryminacji osób niepełnosprawnych lub w podeszłym wieku, które mogą mieć trudności z czytelnym pisanem, jest wysoce nietrafna. Z treści przepisu art. 209 § 2 k. wyb. wyraźnie wynika bowiem, że wyborca chcący poprzeć określoną listę kandydatów musi jedynie własnoręcznie złożyć pod nią podpis. Kodeks wyborczy nie nakłada zatem tego obowiązku na wyborcę w zakresie samodzielnego i własnoręcznego zamieszczania innych danych koniecznych dla skutecznego poparcia listy kandydatów.”* (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2019 r. sygn. akt. I NSW 71/19).

Państwowa Komisja Wyborcza zauważa również, że postanowienia Sądu Najwyższego aprobuje praktykę organów wyborczych stosowaną przy weryfikacji podpisów poparcia (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2011 r. sygn. akt III SW 8/11). W postanowieniu tym Sąd Najwyższy wskazał, że *„Obowiązek zebrania co najmniej 1.000 podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców oraz załączenia do zawiadomienia ich wykazu, zawierającego*

szczegółowo wskazane informacje, jest więc wyraźnie określony w ustawie. Powinnością Państwowej Komisji Wyborczej jest sprawdzenie, czy zostały spełnione wszystkie ustawowe wymagania dotyczące złożenia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, w tym także, czy załączony wykaz obywateli popierających utworzenie komitetu zawiera wszystkie dane określone w ustawie”.

Poza tym w pomocniczym formularzu wykazu podpisów podanym do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji, stanowiącym załącznik do powołanej wyżej informacji o zgłaszaniu kandydata na senatora Państwowa Komisja Wyborcza wyraźnie wskazała w nazwie kolumny „Adres zamieszkania” (pogrubioną czcionką), że adres ten musi być „zgodny z adresem ujęcia w rejestrze wyborców”.

Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach II ustaliła, że część podpisów poparcia dołączonych do zgłoszenia kandydata na senatora Łukasza Hucza jest obciążona błędami wynikającymi z nieczytelnych, nieprawidłowych lub niepełnych nazwisk osób udzielających poparcia, nieaktualnych, nieprawidłowych lub nieczytelnych adresów miejsc zamieszkania tych osób, a także błędnych, nieczytelnych lub niepełnych numerów PESEL. Ponadto Komisja stwierdziła, że w wykazie podpisów poparcia znajdowały się wielokrotne podpisy tego samego wyborcy, które po uznaniu jednego z nich za prawidłowy, spowodowały zdyskwalifikowanie 79 spośród nich jako złożone nieprawidłowo z uwagi na wskazaną przyczynę.

Z uwagi na powyższe wskazano, że liczba podpisów poparcia dołączonych do zgłoszenia wyniosła 1 797.

Z uwagi na powyższe Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach II, po ustaleniu, że zgłoszenie kandydata na senatora nie uzyskało poparcia co najmniej 2 000 prawidłowo złożonych podpisów poparcia, słusznie odmówiła rejestracji kandydata na senatora Łukasza Hucza zgłoszonego przez Komitet Wyborczy Wyborców Łukasz Hucz na podstawie podpisów poparcia.

Państwowa Komisja Wyborcza, po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Okręgową Komisję Wyborczą w Katowicach II w dniu 12 września 2019 r., ustaliła, że zgłoszenie nie uzyskało poparcia, o którym mowa w art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza uznała, że Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach II nieprawidłowo zakwestionowała

5 podpisów, dwukrotnie uznając za nieczytelne imię i nazwisko oraz w 3 przypadkach kwestionując podpis z uwagi na niewłaściwie wskazany nr PESEL. Oznacza to, że prawidłowych podpisów złożono 1 802, a więc liczba ta jest mniejsza od wymaganej w art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego.

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak w sentencji.

Na podstawie art. 218 § 3 Kodeksu wyborczego od niniejszej uchwały osobie zgłaszającej kandydata na senatora przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty podania jej do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Państwowej Komisji Wyborczej.

Zastępcy Przewodniczącego

Państwowej Komisji Wyborczej:

Wiesław Kozielowicz

Sylwester Marciniak

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej:

Wiesław Błuś

Zbigniew Cieślak

Arkadiusz Despot-Mładanowicz

Grzegorz Jędrejek

Wojciech Sych